

PAPEŽSKÁ RADA PRO PASTORACI MIGRANTŮ A LIDÍ MIMO DOMOV

**Poselství ke Světovému dni cestovního ruchu 2014
(27. září)**

„Cestovní ruch a rozvoj místního společenství“

1. Stejně jako každý rok se i letos bude 27. září slavit Světový den cestovního ruchu. Motto události, kterou každým rokem vyhlašuje Světová organizace cestovního ruchu (*United Nations World Tourism Organisation, UNWTO*), pro letošní rok zní „Cestovní ruch a rozvoj místního společenství“. Svatý stolec si je dobře vědom toho, jaký má cestovní ruch v současné době společenský i ekonomický význam, a chce tento fenomén doplnit v oblasti, která je mu vlastní, zejména co se týká evangelizace.

V Globálním etickém kodexu UNWTO se píše, že cestovní ruch má být pro společnost žijící v cílové oblasti přínosem: „Místní obyvatelstvo by mělo být zapojeno do aktivit cestovního ruchu a rovnoprávně sdílet ekonomické, sociální a kulturní přínosy, které vytvářejí, zvláště pokud jde o vytváření přímých a nepřímých pracovních míst na jejich základě.“¹ Tato slova tedy vyzývají obě strany, aby mezi sebou navazovaly vztahy vedoucí ke vzájemnému obohacení.

Pojem „rozvoj místního společenství“ úzce souvisí s jiným, poněkud širším pojmem, který je součástí sociální nauky církve, a tím je „všestranný rozvoj člověka“. Právě prostřednictvím tohoto druhého pojmu můžeme pochopit a vyložit si pojem první. Poučná jsou v tomto směru zejména slova papeže Pavla VI., který ve své encyklice *Populorum progressio* prohlašuje: „Rozvoj, o kterém mluvíme, se neomezuje na pouhý hospodářský růst. Aby byl opravdový, musí být všestranný, to jest musí vést k rozvoji celého člověka a celého lidstva.“²

Jak může takovému rozvoji napomoci cestovní ruch? Ke splnění tohoto cíle by všestranný rozvoj člověka a tak i rozvoj místního společenství v oblasti cestovního ruchu měly usilovat o dosažení vyrovnaného pokroku, který je udržitelný a týká se tří oblastí: ekonomické, sociální a environmentální, přičemž pod slovem „environmentální“ rozumíme ekologickou i kulturní sféru.

---

¹ Světová organizace cestovního ruchu, *Globální etický kodex cestovního ruchu*, 1. října 1999, čl. 5, odst. 1 (český text je dostupný na adrese <http://ethics.unwto.org/sites/all/files/docpdf/czechrepublic.pdf> – pozn. překl.).

² Papež Pavel VI., encyklika *Populorum progressio*, 26. března 1967, č. 14 (česky viz: *Sociální encykliky [1891–1991]*, Zvon, Praha 1996, str. 234 – pozn. překl.).

2. Cestovní ruch patří mezi klíčové hybatele hospodářského rozvoje, neboť zásadním způsobem přispívá k tvorbě HDP (celosvětově jde o 3-5 %), zaměstnanosti (7-8 % pracovních míst) a exportu (30 % celosvětového exportu v oblasti služeb).³

V současné době dochází k rozšiřování počtu turistických destinací a kterékoli místo na světě má potenciál stát se místem vyhledávaným turisty. Cestovní ruch se tak jeví jako jedna z nejschůdnějších udržitelných možností, jak bojovat s chudobou v nejpostiženějších oblastech, a pokud se správně rozvíjí, může se stát cenným nástrojem pokroku, vytváření pracovních míst, budování infrastruktury a podpory hospodářského růstu.

Jsme si vědomi toho, co zdůraznil i papež František, totiž že „důstojnost člověka je úzce spojena s prací“ a že jsme povoláni, abychom na problém nezaměstnanosti reagovali „nástroji tvořivosti a solidarity“.⁴ V tomto ohledu se cestovní ruch zdá být jedním ze sektorů, které jsou schopny nejspíše generovat široké spektrum „tvořivých“ zaměstnání, z nichž mohou mít užitek ty nejohroženější skupiny obyvatel, mezi nimi ženy, mladí lidé či příslušníci některých etnických menšin.

Je naprosto nezbytné, aby ekonomický užitek cestovního ruchu pocítily všechny části místního společenství, aby přímo prospíval rodinám a zároveň naplno využíval místní lidské zdroje. Aby tohoto užitku bylo možné dosáhnout, je stejně tak nezbytné dodržovat etické principy, které budou především respektovat každého jednotlivého člověka i celé místní společenství, a přitom se vyvarovat „čistě ekonomického pojetí společnosti, které usiluje o sobecký prospěch a nebere do úvahy hledisko sociální spravedlnosti“.⁵ Nikdo nesmí hledat vlastní blaho na úkor jiných lidí.⁶

Užitek z cestovního ruchu podporujícího rozvoj místního společenství ovšem není možné redukovat pouze na ekonomickou sféru, ale tvoří ho také další dimenze stejného či dokonce většího významu. Patří mezi ně kulturní obohacení, příležitost k setkání s druhými lidmi, vznik „vztahového zboží“, podpora vzájemného respektu a tolerance, spolupráce mezi veřejnými a soukromými institucemi, posilování společenských vazeb a občanské společnosti, zlepšení sociálních podmínek společnosti, impulzy vedoucí k udržitelnému hospodářskému a společenskému rozvoji a také podpora přípravy mladých lidí na budoucí povolání – abychom vyjmenovali alespoň některé.

3. Pro rozvoj cestovního ruchu je nutné, aby se jeho hlavním hybatelem stalo místní společenství a přijalo ho za svůj a také aby do něj aktivním způsobem vstupovali představitelé samosprávy i jednotlivé instituce občanské společnosti. Je velmi důležité, aby vznikaly vhodné koordinační a participační struktury, jež by podpořily dialog, usilovaly o dohodu, sjednocovaly individuální snahy a na základě konsenzu stanovovaly společné cíle a nabízely způsoby jejich

---

³ Srov. Světová organizace cestovního ruchu – Světová rada cestování a cestovního ruchu, *Otevřený dopis představitelům států a vlád týkající se cestování a cestovního ruchu*.

⁴ Papež František, *Promluva k představitelům a dělníkům oceláren Terni a věřícím diecéze Terni-Narni-Amelia*, 20. března 2014.

⁵ Papež František, *Promluva při generální audienci*, 1. května 2013.

⁶ „Bohaté země prokázaly schopnost vytvářet hmotná dobra, často se tak ovšem děje na úkor člověka a slabších společenských tříd“ (Papežská rada „Iustitia et Pax“, *Kompendium sociální nauky církve*, 2. dubna 2004, č. 374).

dosažení. Usilovat o rozvoj cestovního ruchu neznamena dělat něco „pro“ místní společenství, ale „s“ místním společenstvím.

Turistickou destinaci totiž netvoří jen krásná krajina či infrastruktura skýtající pohodlí, ale především společenství místních obyvatel se svým vlastním fyzickým prostředím a kulturou. Proto je důležité podporovat takové formy cestovního ruchu, jež se rozvíjejí v souladu s hostitelským společenstvím, s jeho tradicemi a kulturou, dědictvím a životním stylem. Při tomto setkání v duchu vzájemného respektu se mezi místním společenstvím a návštěvníky může zrodit plodný dialog, který napomáhá rozvoji tolerance, respektu a vzájemného porozumění.

Místní společenství by mělo pochopit, že je povoláno sčezit své přírodní i kulturní dědictví, poznávat ho a být na ně hrdé, mít ho v úctě a zvětšovat jeho hodnotu, aby ho pak mohlo sdílet s turisty a předávat budoucím generacím.

Křesťané tvořící místní společenství musí být zároveň schopni představit své umění, tradice, dějiny i mravní a duchovní hodnoty a především dosvědčit svou víru, která tvoří základ všech těchto věcí a dává jim smysl.

4. Na této cestě směřující k všestrannému rozvoji člověka a místního společenství se chce církev jako odbornice na lidství podílet tím, že předloží svou křesťanskou vizi rozvoje a nabídne to, „co má vlastního: celistvý pohled na člověka a na lidské záležitosti“.⁷

Z pozice své víry můžeme přispět smyslem pro člověka, společenství a bratrství, smyslem pro solidaritu a spravedlnost a také vědomím toho, že jsme povoláni být správci (a ne vlastníky) stvoření a pod vedením Ducha Svatého pokračovat ve spolupráci na Kristově díle.

V souladu s tím, co od osob činných v pastorační cestovního ruchu vyžadoval papež Benedikt XVI., musíme zvýšit své úsilí, abychom „tento fenomén osvětlovali z hlediska sociální nauky církve a podporovali kulturu etického a odpovědného cestovního ruchu, který bude respektovat důstojnost každého člověka i celých společenství, bude všem otevřený, spravedlivý, udržitelný a ekologický“.⁸

S velkou radostí zažíváme, že církev v mnoha částech světa odhalila potenciál turistického průmyslu a spustila některé jednoduché, avšak účinné projekty.

Vzrůstá také počet křesťanských sdružení, která organizují odpovědný cestovní ruch do méně rozvinutých oblastí, i takových, jež podporují takzvanou „solidární“ či „dobrovolnickou“ turistiku, umožňující lidem zapojit se o dovolené do spolupráce na nějakém projektu v rozvojové zemi.

Za zmínku stojí také programy, které v zájmu udržitelného a spravedlivého cestovního ruchu ve znevýhodněných oblastech podporují jednotlivé biskupské konference, diecéze či řeholní kongregace. Cílem těchto programů je doprovázet místní společenství, pomáhat mu ve vytváření příležitostí pro reflexi, podporovat všechny formy vzdělávání, podílet se radou či spoluprací na vytváření projektů a podněcovat k dialogu s úřady i s jinými skupinami. Tyto

---

⁷ Papež Pavel VI., encyklika *Populorum progressio*, 26. března 1967, č. 14 (česky viz: *Sociální encykliky [1891–1991]*, Zvon, Praha 1996, str. 234 – pozn. překl.).

⁸ Papež Benedikt XVI., *Poselství k VII. světovému kongresu o pastorační cestovního ruchu*, Cancún (Mexiko), 23.–27. dubna 2012.

zkušenosti vedly ke vzniku nabídky organizované přímo v místním společenství prostřednictvím nejrůznějších sdružení a mikropodniků poskytujících své služby v oblasti cestovního ruchu (ubytování, restaurační zařízení, průvodcovské služby, řemeslná výroba atd.).

Vedle toho existuje také značné množství farností, které v turistických destinacích vítají návštěvníky, nabízejí jim liturgická, vzdělávací a kulturní setkání s nadějí, že čas dovolené „prospěje jejich lidskému i duchovnímu růstu, a v pevném přesvědčení, že ani během volna nemůžeme zapomínat na Boha, který nikdy nezapomíná na nás“.⁹ Za tímto účelem se farnosti snaží rozvinout „přátelskou pastorační“, která jim umožňuje uvítat příchozí v duchu otevřenosti a bratrství a ukázat jim živé a přívětivé společenství. Aby však tyto projevy pohostinnosti byly ještě účinnější, je třeba zintenzivnit spolupráci s ostatními sektory v této oblasti.

Předložené pastorační náměty dnes nabývají na důležitosti s tím, jak se rozvíjí jistý druh „zážitkové turistiky“. Ten usiluje o vybudování vazeb s místními obyvateli a chce návštěvníkům umožnit, aby se cítili jako členové místního společenství, účastnili se jejich každodenního života, navazovali kontakt a dialog.

Úsilí církve v oblasti cestovního ruchu přijalo tedy konkrétní podobu v mnoha projektech. Jedná se o projekty, které vznikly z velkého množství zkušeností, z nasazení, nadšení a tvořivosti řady kněží, řeholníků a řeholnic i laiků, kteří se tak chtějí podílet na socioekonomickém, kulturním i duchovním rozvoji místního společenství a pomoci mu, aby mohlo hledět do budoucnosti s nadějí.

S vědomím, že jejím prvořadým úkolem je evangelizace, nabízí církev veškerou, ač mnohdy jen skromnou spoluúčast, aby mohla reagovat na specifické situace všech lidí, zejména těch nejpotřebnějších. To vše činí s přesvědčením, že „evangelizujeme i tím, že se snažíme vyrovnat s různými výzvami, které se mohou vynořit“.¹⁰

Vatikán 1. července 2014

Antonio Maria kardinál Vegliò,
předseda

✠ Joseph Kalathiparambil
sekretář

---

⁹ VII. světový kongres o pastorační v cestovním ruchu, *Závěrečné prohlášení*, Cancún (Mexiko), 23.–27. dubna 2012.

¹⁰ Papež František, apoštolská exhortace *Evangelii gaudium*, 24. listopadu 2013, č. 61 (česky viz: Papež František, *Evangelii gaudium*, přel. Milan Glaser, Paulínky, Praha 2014, str. 45 – pozn. překl.).